

بررسی رده‌شناختی مقوله‌های اسمی جاننداری و معرفگی در قرآن کریم

فهیمة بیدادیان^۱، مهین‌ناز میردهقان^۲

۱- دانشجوی دکتری زبان‌شناسی، دانشگاه تربیت مدرس، f.bidadian@yahoo.com

۲- دانشیار زبان‌شناسی، دانشگاه شهید بهشتی، M_Mirdehghan@sbu.ac.ir

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی و تحلیل دو ویژگی جاننداری و معرفگی از جنبه رده‌شناختی در زبان عربی در متن قرآن کریم است، که با تعیین مشخصه‌های مزبور و ارائه سلسله مراتب رده‌شناختی این دو ویژگی زبانی در متن قرآن به انجام رسیده است. تحقیق حاضر در چارچوب نظریه «نشانداری» زبان‌شناختی انجام پذیرفته و زبان مورد بررسی، زبان کلام الله مجید، قرآن کریم است که همان عربی کلاسیک می‌باشد. مشخصه‌های صرفی و نحوی مقوله اسم شامل جاننداری و معرفگی در آزمون معیارهای نشانداری، نشانداری معنایی، نشانداری صوری و نشانداری رده‌شناختی (سه معیار ساختاری، رفتاری و بسامد کاربرد) مورد بررسی قرار گرفته‌اند تا سلسله مراتب نشانداری این مشخصه‌ها در زبان عربی قرآن تعیین گردد. داده‌های تحقیق به صورت تصادفی از میان آیات قرآن جمع‌آوری و مورد تحلیل قرار گرفته است. نتایج تحقیق نمایانگر آن است که رابطه نشانداری صوری در متن مورد بررسی تنها پس از رابطه نشانداری معنایی امکان پذیر می‌باشد؛ بدین معنا که اگر در زبان عربی رابطه نشانداری صوری وجود داشته باشد، در این زبان حتماً نشانداری معنایی وجود دارد ولی عکس این مطلب الزاماً صادق نیست. این بررسی می‌تواند از یک‌سو در تفسیر آیات و به ویژه نقش و اهمیت مشخصه‌های جاننداری و معرفگی در کلام الله مجید بر پایه توصیف زبانشناختی به کار رود و از سوی دیگر مسیری جدید و متفاوت را پیش روی پژوهشگران دستور زبان عربی بگشاید.